

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ה' אדר תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים פח | דף הכולל: ראש השנה יט.
דף היומי בהלכה: מסעיף כ"ב עד תחילת סימן תקנ"ה.
מוסר: שם עולם - ובפרט ביום השישי עד פרק ה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'אמר החכם' עד שער החגיפות 'השביעי'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

השָׁלֵג - מזווית מפתיעה שלא הכרתם! | יום אחד שאל אותי הרב שך: "יעקב, בשביל מה אדם חי?" | מדוע סירב הגר"א קרלנשטיין לקבל תפוח מהחזו"א? | "בבקשה שהרב יברך עכשיו יותר חזק" - ביקש היהודי ממרן הגר"ח שליט"א | 2086

על דא ועל הא

**תארו לעצמכם שיש לכם שמיכה שמחממת אתכם
כל הלילה, ובבוקר כשנבר אינכם זקוקים לה -
אתם יכולים לאכול אותה לארוחת בוקר... אולי
אתם צוחקים מהרעיון, אבל זה בדיוק השלג!...**

הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל עם זווית התבוננות מפתיעה ומרתקת על נפלאות השלג

להם להיות נפרדים מעט אחד מהשני, וגם כשירדת כמות גדולה של שלג כל פתית מופרד מעט מהשני, והתוצאה היא שהמון אויר ממלא את מרבד השלג.

זהו אחד מחסדי ה' הנפלאים שעלינו להודות עליהם. דוד המלך אמר "הנותן 'שלג כצמר" (תהלים קמז, טז). מה ההשוואה הזו לצמר? וכי הדמיון הוא רק במראה? לא, לא כך לומדים את ספר תהלים. בכל מילה טמונים סודות. אין לנו אפשרות לחדור לעומק ולהגיע לכל הסודות, אבל מעט מזעיר אנו יכולים.

מה המיוחד בצמר? הצמר הוא החומר העיקרי שבעלי החיים וגם בני האדם משתמשים בו כדי להתחמם בחורף. למה הצמר כ"כ יעיל בשמירה על חום? הוא לא יותר חם בטמפרטורה שלו מחומרים אחרים, אתם יכולים לבדוק. החום מגיע מהגוף, הצמר רק שומר עליו בצורה טובה שלא יברח ויתפזר באויר. איך? כי צורתם הלא-סימטרית של סיבי הצמר גורמת לכך שהם לא נדבקים אחד בשני, ונשמר ביניהם אויר. האויר הזה משמ ש כשכבת בידוד, היא מונעת מהחום שסמוך לגוף לצאת החוצה.

דוגמא מוחשית לתופעה הנפלאה הזו, איך שהקב"ה הזין את העולם בפיזור של המן בכל המרחבים סביבותינו, נוכל לראות כשירוד שלג. אם מביטים על השלג הלבן יש לנו ציור שקצת דומה למראה של המן שירד לאבותינו.

ואם מתבוננים בשלג עצמו, נראה שהוא נס ופלא לא פחות מאשר המן... הבעיה היא שאנו לא מתבוננים, כבר התרגלנו לראות את השלג כתופעת טבע רגילה. לילדים השלג חשוב מאד, הם רוצים יום חופש מהלימודים... אבל אנחנו - מה אכפת לנו ממנו? זה רק שלג.

כל פתית שלג הוא פלא בפני עצמו. אם לוקחים פתית שלג ומתבוננים בו היטב, נראה את הסימטריות המדויקת של הצורה המשושית שלו. ישנם כמה סוגים של משושים של פתיתי שלג. איננו יודעים היום מה בדיוק התועלת בכל אחד מהצורות, אבל אנו מבינים שהצורה הכללית של פתיתי השלג גורמת להם להיערם באופן אוורירי ורך. אם הם היו צורה פשוטה כמו כדורים, הם היו נערמים באופן נוקשה ודחוס; צורת הקריסטלים המשושים גורמת

אתם חושבים שהאדם הוא זה שחורש את האדמה, אבל האמת היא שהרבה זמן לפני שהחקלאי רותם את מחרשתו לשוורים, או מניע את הטרקטור - השלשולים עושים את רוב העבודה בתוך האדמה. הם מכניסים אדמה לפיהם והיא עוברת דרך גופם, מעט חומרים אורגניים מזינים השלשול מצליח לשאוב אל עצמו, ואת שאר האדמה הוא מוציא החוצה, נקייה מחומרים לא-נצרכים מסוימים ומדושנת ומאווררת, מוכנה לזריעה והצמחה.

וישנם עוד הרבה "משפחות האדמה" שחיים בתוכה, שחשוב לשמור עליהם: הנמלים והחרקים למיניהם; אנחנו צריכים להכיר להם טובה על כל מה שהם עושים בשבילנו: הם חופרים באדמה ויוצרים בה מנהרות שאויר נכנס דרכם, וזה חשוב מאד ליכולתם של הצמחים לצמוח בה.

איך כל היצורים האלו ישרדו את הקור הקשה של החורף ולא יקפאו למוות? בזכות השמיכה המחממת של השלג, שהקב"ה העניק להם - ולנו - בחכמתו וחסדו האינסופיים! הקב"ה עשה להם בית משלג, שבתוכו יותר חמים מאשר בחוץ, כמו האיגלו של האסקימוסים...

אח"כ מגיע האביב, ושמיכת השלג כבר לא נצרכת. עכשיו מה שצריך הוא מים. אז השלג מואיל בטובו להיעלם, ולהפוך למים! כל החורף הוא חימם את האדמה, וכשהטמפרטורות עולות - הוא נמס ומשקה את האדמה! תארו לכם שיש לכם שמיכה שמחממת אתכם כל הלילה, ובבוקר כשאתם כבר לא צריכים אותה - אתם יכולים לאכול אותה לארוחת בוקר... שמיכה אכילה, שמיכה משוקולד! נשמע טוב, לא? אז עדיין לא המציאו שמיכה כזו, ואולי אתם צוחקים מעצם הרעיון, אבל זהו בדיוק השלג! מחמם בחורף, ובאביב נמס, הופך למים, משקה את האדמה ויוצא מתוכה בצורת צמחייה!

לזה התכוונתי כשאמרתי לכם שהשלג הוא לא פחות נס ופלא מאשר המן. "משליך קרחו כפתים" - הקב"ה משליך את השלג שהוא כמו פיסות של פת - לחם. אמנם ברחובות העיר השלג נראה לנו כמטרד בלבד, אבל האמת היא שהוא נמצא שם למטרה חשובה מאד - כדי להזכיר לנו את נפלאות ה', במן וביצירת הלחם. אז במקום להתלונן כשירד שלג, "אוף - שוב המזג-אוויר הזה!" - צריך להתייחס אליו כמו קצפת על עוגה, כמה שיותר - יותר טוב...

(קטעים מתוך שיעור בגיליון 'תורת אביגדור')

לא כך סוגים אחרים של סיבים, כגון פשתן, שהם ישרים ונדבקים זה בזה. דרך אגב, זו הסיבה ששתי שמיכות דקות מחממות יותר מאשר שמיכה אחת עבה. כי יש ביניהם שכבה דקה של אויר שמבודדת את חום הגוף מהסביבה הקרה. [עצה טובה קמ"ל, מי שסובל מקור ברגליים בחורף, ייטיב לעשות אם ילבש שני זוגות גרביים דקות מאשר זוג אחד של גרביים עבות].

לזה התכוון דוד המלך בהשוותו את השלג לצמר, יש כאן דמיון מדויק ומובהק. השלג, כמו הצמר, הוא בעל צורות א-סימטריות שגורמות לאויר להילכד ביניהם, וכך הם מבודדים את מה שתחתם ושומרים על חומו. השלג הוא ממש כמו שמיכה של צמר לאדמה, והיא שומרת עליה שלא תקפא גם כשהטמפרטורות יורדות מאד. ולמה חשוב כ"כ שהאדמה תשמור על חומה? האדמה מלאה בחומרים חשובים שעלולים להינזק קשות מקיפאון וקרה. שורשים של צמחים, זרעים ועוד. כשהקב"ה העניק לעולם את המתנה של שלג, אחת המטרות שלו הייתה כל מה שדיברנו - לתת לאדמה שמיכה צמרירית ואווירית שתשמור עליה מפגעי הקרה.

קראתי לאחרונה שתי ידיעות שממחישות את הדברים היטב: יישוב במדינת נבדה בארה"ב הכריז על מצב חירום, אין להם מים. הממשלה הייתה צריכה לשלוח להם משאיות של מי שתיה. הסיבה הייתה שלא ירד מספיק שלג באותה שנה. ולא שהם שתו מי שלגים, המים שלהם הגיעו ממאגר שניזון מנהרות שבאים ממרחק, והוא דווקא היה מלא במים. הבעיה הייתה שבגלל שלא ירד מספיק שלג, האדמה קפאה - ואיתה הצינורות הטמונים בה. המים שבצינורות קפאו והצינורות התפוצצו. השלג היה מה שתמיד שמר על האדמה מקיפאון בחורף הקר, וכשלא ירד מספיק שלג - הכל השתבש.

והידיעה השנייה, אחד משומעי השיעור הקבועים שלח לי אותה: חקלאים במדינת דרום דקוטה הכריזו שאין להם השנה אפשרות לגדל יבול, כי לא ירד מספיק שלג בחורף. בגלל זה האדמה קפאה בעומק של מטר או שניים, וכשבאו גשמי האביב הם לא נספגו באדמה והיא נותרה יבשה וללא יכולת לגדל יבולים. ראו את החכמה הרבה והפלאים שטבע ה' בעולם מבלי שאנו מודעים להם כלל.

ישנה עוד אוכלוסייה שלמה של יצורים שחיים בתוך האדמה שחשוב לשמור עליה מפני קיפאון: התולעים והשלשולים. אנחנו לא מחבבים אותם, אבל בלעדיהם לא יוכלנו להתקיים. אולי

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אחד הנכדים ניצל את ההזדמנות ושאל: "סבא פעם נבחן על הש"ס אצל מישהו?". ענה לו רבינו שליט"א: "הקב"ה עשה איתי חסד שלא בחנו אותי, אחרת היו בושות גדולות..."

וגם: ההתבטאות של מרן הגראי"ל זצ"ל: "עכשיו אני מבין למה לר' חיים יש אהדה כזו בכל העולם!" | הרה"ג רבי גדליה הוניסברג שליט"א בפרק שלישי על ענוותנותו המופלאה של מרן שר התורה שליט"א | מגזין 'במה'

שליט"א: "בזמנו קיבלתי ברכה מהרב אבל הברכה עדיין לא התקיימה, אם אפשר שעכשיו הרב יברך יותר חזק..."
אמר לו רבינו שליט"א בשיא הפשטות: "אני לא מבין, אתה רואה שהברכות לא מתקיימות, למה אתה טורח לבוא אלי?".
כמובן שרבינו שליט"א בירכו לאחר מכן מכל הלב.
לאחר מכן אמר רבינו שליט"א: כתוב "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעינך", אני מבין למה באים, אבל למה שהברכה תהיה כל כך חשובה? כתוב רק 'אל תהי קלה'."

באחד מסיומי המסכתות שרבינו שליט"א עשה בבית, אחד הנכדים ניצל את ההזדמנות ושאל: "סבא פעם נבחן על הש"ס אצל מישהו?"
אמר לו רבינו שליט"א: "הקב"ה עשה איתי חסד שלא בחנו אותי, אחרת היו בושות גדולות, היו רואים שאני לא יודע כלום".
והוסיף וסיפר: "פעם בישיבת תפארת ציון ה'חזון איש' הגיע לבחון אותנו ומרוב התרגשות לא ידעתי כלום".
וזה דבר עצום ומדהים, על אף שרבינו שליט"א היה כה קרוב לדודו ורבו המובהק מרן החזון איש, שהרי הם גרו אצלו ורבינו שליט"א גדל על ברכיו, למרות זאת כל כך התרגש.

תמיד ביארציט של מרן החזון איש זיע"א, יבלחט"א רבינו שליט"א אומר שיעור כמה דקות לאחר התפילה לעילוי נשמתו.
פעם אמר רבינו שליט"א, כי באופן מכוון הוא מדבר בקצרה רק כמה רגעים, משום ש"אם אאריך אף אחד לא יבוא לשמוע אותי. אני מדבר קצר, אנשים עוד מוכנים לשמוע".
הדברים הללו, שנאמרו בענוותנותו המופלגת של רבינו שליט"א, הם נוראים. הרי אנשים מקצה העולם ועד קצהו טורחים לשמוע כל הגה ומילה היוצאים מפיו הקדוש.

(מגזין 'במה' bama.org.il)

פעם אמר לי מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל שבעל גאוה אינו מסוגל אפילו לשמוע ממישהו אחר סברא אחרת ממה שהוא אומר.

סיפרתי לו שבדיוק יום קודם הייתי אצל יבלחט"א מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, וכל כך התפעלתי ממה שראיתי: הגיע מכתב מאברך צעיר עם כמה הערות על ספר 'שקל הקודש'. מרן שליט"א ראה את ההערות ונהנה מאוד, ועל כמה מהן אחז שהכותב צודק ואמר שיתקן בספר להדפסה הבאה.

היו שם לא יותר מארבעה-חמישה תיקונים, אך רבינו שליט"א הרגיש הכרת הטוב כה גדולה לכותב ההערות, ואמר: "מגיע לו יישר כח". ובהקדמה לספר במהדורה הבאה הוסיף רבינו שליט"א עוד שורה וכתב: "יישר כח להרב ר' שמשון דינר שליט"א שכתב הערות על הספר, חלקם תיקנו בהוצאה זו".

מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל שמע את הדברים והתפעל ביותר. הוא אמר לי: "עכשיו אני מבין למה לר' חיים יש כזה אהדה בכל העולם, בגלל שהוא עניו, וכתוב 'לענווים יתן חן'. לכן יש לו כזה חן בעולם!"

בשבת הגיע נכד של רבינו שליט"א שלא הגיע זמן רב ולא ראה את רבינו שליט"א במשך שנה שלמה. שאלנו את רבינו: האם הנכד יכול לברך "ברוך שחלק". רבינו שליט"א ענה על אתר: "זה חוכא ואיטלולא".

הרה"ג ר' יעקב ישראל קניבסקי שליט"א הוסיף לי, שבשבוע שעבר אחד האנשים שהגיעו לרבינו שליט"א בירך "ברוך שחלק", ורבינו שליט"א שמע שהוא מברך את הברכה הזו ואמר לו: "זה ברכה לבטלה".

פעם הגיע לרבינו שליט"א אדם שנצרך לישועה ואמר לרבינו

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מדי פעם כשהראש ישיבה רצה לשמח את הרבנית, שהיתה נכדתו של רבי ברוך בער, היה מרים את עיניו ושואל אותה בחיוך: "נו, מה ר' ברוך בער היה אומר על הסברות הילדותיות שלנו?"...

שבבים מהנהגותיו המופלאות של ראש ישיבת קמניץ הגאון הגדול רבי יצחק שיינר זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

לאורך ולרוחב, סוקר את הנושא מכל צדדיו ומדלג מנושא לנושא והכל באופן תורני מובהק. אם היית לוקח 'שיחה ידידותית' שהוא ניהל, היית יכול לכתוב ממנה 'חבורה' שלמה.

"זאת לא היתה הרגשה שהוא 'מדבר בלימוד', זה היה נושא לשיחה... שיחת רעים, בחביבות בעניין, בלי להתאמץ ולקמט את המצח. זאת פשוט היתה שיחה רגילה לכל דבר, רק שהנושא היה תורני..."

"כך התיישב ראש הישיבה ושוחח עם אחי, הם עצרו לרגע, אחי בירך ברכת המזון ומיד לאחר מכן נמשכה השיחה ונמשכה. הם 'דיברו' במשך קרוב לשש שעות... וכשהשיחה הסתיימה לכאורה ואחי כבר הרגיש לא נעים על כך שהוא גזל זמן רב כל כך מזמנו של ראש הישיבה, אמר לו ראש הישיבה: 'נו... כבר הגיע זמן ארוחת הצהרים, וכי אתן לך ללכת מכאן בלי שתאכל ארוחת צהרים?!' וכך הם 'דיברו' עד שהלכו להתפלל מנחה..."

"גם אני זכיתי לאכול אצלו פעמים רבות", מספר אותו תלמיד בעיניים דומעות. "ראש הישיבה היה משוחח אתנו בלימוד תוך כדי הסעודה והכל היה כמו שאמרתי, בצורה של שיחה חברית וידידותית. בסלון ביתו היתה תלויה תמונה גדולה של הגאון רבי ברוך בער מקמניץ זצ"ל, ומדי פעם כשרצה הראש ישיבה לשמח את הרבנית, שהיתה נכדתו של רבי ברוך בער, היה מרים עיניים ושואל אותה בחיוך: 'נו... מה ר' ברוך בער היה אומר על הסברות הילדותיות שאנו אומרים? הוא בטח היה צוחק עלינו'..."

אשרי עין ראתה אלה, הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו.

את המעשה הבא שמעתי מפיו של אחד מבוגריה הרבים של ישיבת קמניץ, שהיה דבוק במשך שנים במורו ורבו הגאון רבי יצחק שיינר זצ"ל.

"היה זה לפני שנים רבות", הוא מספר, "אנחנו התגוררנו בארה"ב, ואחי הגדול הגיע לארץ כדי ללמוד בישיבת קמניץ. בימים כתיקונם הוא היה ישן ואוכל בישיבה ולא חסר לו דבר, אבל כשהגיעו ימי בין הזמנים היה נקלע לבעיה כי חדר האוכל בישיבה לא היה פעיל, ולכן היו צריכים לאלתר פתרונות שונים.

"באחד מימי חול המועד, אחרי תפילת שחרית, התדפק אחי על דלת ביתו של ראש הישיבה זצ"ל וביקש לאכול פת שחרית. זה לא היה מעשה חריג, כי הבית של ראש הישיבה היה ממש הפקר בפני תלמידי הישיבה שיכלו לבוא ולנקוש בדלת בכל רגע נתון, בעיקר כדי לדבר עם ראש הישיבה בלימוד אבל גם כדי לבקש מהרבנית בקשות שונות, והם היו מכניסי אורחים גדולים מאוד עם כל הנשמה.

"נטל אחי את ידיו, התיישב ליד השולחן כדי לאכול, וראש הישיבה עומד עליו לשמשו, ולאחר מכן התיישב לצדו כדי לשוחח עמו בזמן שהוא אוכל.

"אבל כשאומרים שראש הישיבה 'שוחח' צריך להבין מה זה אומר", מספר לי איש שיחי. "הוא היה מתחיל לדבר על איזה נושא, כל נושא שהוא, ומיד מוצא את הצד התורני שבדבר ומתחיל לדון

קורונה

'אבא שלי קיבל הזמנה להתחסן הוא פחד להתחסן כי ברחוב היו מודעות שאיימו עליו שהחיסון יהרוג אותו. עברו שבועות ארוכים שבמהלכם הוא התלבט וחיכה לראות איך ישפיע החיסון על אחרים, ובינתיים הוא נדבק בעצמו ונפטר...'

אז למה בעצם אנשים עומדים מהצד וחוששים להתחסן?

החיסון לקורונה.

כאן נפטר אדם מבוגר, שם נפטר אדם צעיר, אנשים נפטרים לאחר שחלו, וזאת למרות שכשהם נדבקו בנגיף היה זה לאחר

יעקב א. לוסטיגמן

בימים האחרונים התחלנו לראות את הנזק האדיר שגורמים הקמפיינים השקרניים והמרושעים שגרמו לרבים לחשוש מפני

לתעמולה שקרית וזדונית של אינשי דלא מעלי שהצליחו להפחיד רבים אחרים מפני החיסון. חלקם עושים זאת בתמימות מתוך תחושת שליחות שהקב"ה שלח אותם להציל את האנושות מפני החיסונים, ואחרים עושים זאת מרשעות או מטפשות.

אלו וגם אלו אין לי מה לומר. וכי נוכל להשתיל שכל במוחו של חסר הדעה? וכי נוכל לשכנע את האדם הסבור כי הוא נשלח עלי אדמות כדי להציל את האנושות כולה מפני השבבים של ביל גייטס? את אלו לא נוכל לשכנע, ואין לנו עסק עמהם. יהי להם אשר להם, ויתבוססו בהבליהם עם דומיהם.

אבל כן אפנה את דברי לאנשים שבאמצע, אלו שאינם מחזיקים בדעה כזאת או אחרת, וסתם משמשים כהולכי רכיל, ומספרים לזה ולהוא שהם קראו פה ושמעו שם שבקניה פגעו החיסונים בילודה (שקר מוחלט!), ושהרופאים מתחסנים רק בחיסוני דמה (עלילת דם מרושעת!).

אלו נאמר ונוזהר: חכמים היזהרו בדבריכם! שימו לב מה אתם מוציאים מפיכם, הקשיבו לעצמכם, חשבו לרגע אם יש שמץ של היגיון בדברים המטופשים שאתם אומרים, ותחשבו גם על התוצאות של אותם דיבורים חסרי אחריות, שאם תרצו ואם לא תרצו הם נופלים על אוזניהם של אנשים שעוד קודם לכן קצת חששו, וגורמים להם לדחות את החלטתם בעוד כמה ימים - כמה ימים שאולי יהיו אלו שיכלו להבדיל אותם ממות לחיים, ובגלל דיבורים חסרי אחריות, התפספסו הימים הללו, ונפש אחת נוספת נאבדה מתוך קהל ה'.

שכבר חלפו שבועות ארוכים מאז תחילת מבצע החיסונים בארץ, והם יכלו בקלות להתחסן בשתי מנות חיסון, ואפילו לעבור עוד שבוע ויותר לפני שהנגיף פגע בהם.

"אבא שלי קיבל הזמנה להתחסן", מספר אבל בימי השבעה על אביו ז"ל. "הוא פחד להתחסן כי ברחוב היו מודעות שאיימו עליו שהחיסון יהרוג אותו. עברו שבועות ארוכים שבמהלכם הוא התלבט וחיכה לראות איך ישפיע החיסון על אחרים, ובינתיים הוא נדבק בעצמו ונפטר..."

סיפורים כאלו נשמעים פה ושם, וההרגשה היא שהם הולכים ומתרבים. כיום, חלק מהנפטרים נדבקו עוד לפני שמבצע החיסונים יצא לדרך, אחרים היו צעירים ועדיין לא יכלו להתחסן כי באותה העת החיסונים הוגבלו לבני 60 ומעלה. הצד השווה שבהם שהם איחרו את החיסון, ובחלק מהמקרים, לא היתה לכך סיבה של ממש.

מצד שני, ככל שחולפים הימים אנחנו גם רואים שהם לא גרמו שום נזק. איימו עלינו שאנשים ימותו כמו זבובים, שהם יסבלו מתופעות לוואי חמורות. בחסדי שמים תופעות הלוואי הן מעטות וברוב המוחלט של המקרים הן חולפות כעבור זמן מה.

אז למה בעצם אנשים עומדים מהצד וחוששים להתחסן? יש סיבות רבות לכך. לפעמים זאת עצלות, חוסר זמן, חוסר עניין, אנשים שהחלימו מקורונה אבל לא נבדקו כשהיו חולים ולכן אינם רשומים כמחלימים, ועוד.

אבל יש גם את החוששים, המהססים, אלו שנפלו קרבן

על דא ועל הא

מהיכן בא לו החשק הזה? מנין היה לו שלימוד התורה נותן שמחה ואושר לאדם, הרי מעולם לא למד תורה? אותה תמיהה תמהתי בצעירותי על חבריי לישיבה. היה זה במרוקו, בהיותי נער צעיר...

סודה המופלא של הנשמה היהודית - מתוך שיחתו של הגאון רבי עמנואל טולדנו שליט"א

התורה ביתר שאת, כל זה יקנה בלבו את האהבה לתורה, ודבר זה למדנו [...] אם כן, הרי אפילו מי שטעם טעמה של תורה, עדיין תחילה עליו לעבור מסע של קשיים ומלחמות כנגד היצר, ורק אחרי שיגיע למצב של 'רגיל לעסוק בתורה', אז תיתן לו התורה את השמחה והגבורה לעסוק בה בכל עת. אם כן, מהיכן בא לו לרבי אליעזר החשק הזה ללימוד התורה, עוד במצב שלא למד אפילו מילה אחת של תורה קודם לכן.

אותה תמיהה תמהתי בצעירותי על חבריי ועמיתיי לישיבה. היה זה במרוקו בהיותי נער צעיר, למדתי בתלמוד תורה עד גיל אחד עשרה. בהמשך באופן טבעי הייתי צריך לעבור לתיכון, ואפילו נבחנתי לאותו תיכון, אך חסד גדול עשה עמי ה' שלא קיבלו אותי לשם. הסיבה לכך היתה, משום שמבחני הקבלה

הנקודה הבולטת לכל אורך דרך עלייתו של התנא רבי אליעזר בן הורקנוס, כפי שמספרים עליו חז"ל, היא התשוקה העזה שהיתה בקרבו ללימוד התורה. כבר בהיותו עובד אדמה, כאשר עוד לא ידע אפילו לקרוא קריאת שמע, לא היה מסוגל להמשיך בעבודתו, אלא ישב ובכה על כך שאינו לומד תורה.

הבה ונשאל את עצמנו, מהיכן בא לו החשק הזה? מנין לו שלימוד התורה נותן שמחה ואושר לאדם, הרי מעולם לא עשה כן?

יתירה מזו, אנו יודעים כי אף עבור מי שכבר טעם את טעמה של תורה, לא מיד יתמלא לבו בחשק ורצון להתמיד בלימוד התורה, כי 'אהבת תורה' היא מעלה הנרכשת בעמל רב, ורק עם הזמן, לאחר שישב האדם וילמד עוד ועוד שעות, יתייגע בעמל

שאמרו עליה "קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד"! נשמה יהודית מלאה בגעגועים עזים למקור הקדושה שלה, לקדוש ברוך הוא, לתורה הקדושה. יכול אני להעיד על עצמי, כי פעמים ולפתע במהלך היום אני חש בגעגועים לקב"ה, ואני מוצא עצמי מוזיל דמעות של געגוע. תופעה זו נובעת ממקור שורשה של הנשמה, שהיא תאבה ומשתוקקת להתקרב ולהידבק בקודשא בריך הוא ובאורייתא.

זו היא הסיבה שכאשר ישב רבי אליעזר על המחרשה, לא היה מסוגל לעבוד אלא היה בוכה, כי נשמתו היתה מלאה בכיסופין וגעגועים לתורה הקדושה. כמובן, שככל שהנשמה טהורה יותר וקדושה יותר, כך יהיו הגעגועים חזקים יותר, ועל כן געגועיו של רבי אליעזר לא ידעו גבולות, עד שלא אכל ולא שתה ימים שלמים, מרוב תאוותו לדבוק בתורה.

וזה גם פשר התופעה שראינו אצל יהודי מרוקו, אשר כאלו שלא היה בהם זיק של תורה ויראת שמים, היו עוזבים הכל ובאו ללמוד בישיבה, כי נשמתם התאוותה לעסוק בתורה. זכורני שאמר לי אבי מורי זצ"ל, כי הזכות שעמדה ליהודי מרוקו להינצל במלחמת העולם השנייה, למרות שהיו הנאצים קרובים מאוד לפתוח שם במלחמה, היא משום שהיו מקפידים בכל כוחם של שלשה דברים - שבת, כשרות וטהרת המשפחה. על כן היו נשמותיהם של היהודים האלו קדושות יותר, לא נפגמו בעוונות חמורים רח"ל, ונשמות קדושות בהכרח מלאות בגעגועים לתורה.

(גיליון 'דעת ואמונה')

לאותו תיכון נערכו בימים שישי ושבת, ביום שישי באתי לעשות את המבחן, אך בשבת כמובן לא באתי, ועל כן כאשר בדקו את תוצאות הבחינה, גילו שלא עשיתי רק מבחן אחד, ולא קבלו אותי. לאחר שלשה חודשים זימן הקב"ה את ישועתי, שהגיע הגאון רבי שמואל טולידאנו זצ"ל, שקיבל באותה תקופה ירושה גדולה והחליט להקים ישיבה בטנג'יר שבמרוקו. הוא בנה בנין גדול, והביא את הרב וולטנר זצ"ל מגייטסהד לעמוד בראשות הישיבה. היה בנין, היתה ישיבה, היה אפילו ראש ישיבה, אבל תלמידים - לא היו בשפע. הוא עבר בכל ערי מרוקו להביא בחורים ללמוד בישיבתו, חלק מהבחורים היו כאלו שהכירו כבר את עולמה של תורה, ולו במעט, אך רבים מהם היו כאלו אשר מעולם לא טעמו טעמה של תורה, וגם לא היתה בהם לחלוחית של יראת שמים, והוא הביא אותם ללמוד בישיבה.

והנה זה פלא, לאחר חודשים ספורים ניתן היה לראות בבירור כיצד קבלו חשק כ"כ גדול ללימוד התורה, היו יושבים ולומדים בהתמדה עצומה. ודבר זה הוא מופלא מאוד, מאין קיבלו לפתע את אהבת התורה בצורה כה מופלאה, הלוא לא לכך התחנכו ולא על ברכי התורה והמצוות גדלו, אם כן יש לנו לתמוה מה נתן להם את הטעם הטוב של תורתנו הקדושה עד שהיו מתמידים גדולים. והיא כאותה התמיהה שיש לנו להעמיד על רבי אליעזר בן הורקנוס, מנין ינק את האהבה העזה הזו לתורה, הלוא מהבית - לא לכך חניכו אותו, ומעצמו עדיין לא למד כלום.

התשובה לתמיהה זו, היא הסוד שטמון בנשמה היהודית,

פרשת השבוע

"פעם שאלתי את העשיר הזה: מהי הסיבה שאתה נותן כל-כך הרבה כסף לאבי? אמר לי האיש: 'אם אתה שואל - אענה לך'. וכך סיפר לי..."

מעשה שסיפר האדמו"ר מוויזשניץ-ירושלים שליט"א על אביו הרבי בעל ה'תורת מרדכי' זצ"ל

טוב' לכבוד השמחה.

"נכנסתי, נעמדתי עם כל החסידים בשורה לגשת אל הרבי לברכת 'לחיים', והרבי בירך את כל אחד ואחד. כשהגיע התור שלי, לפתע עצם הרבי את עיניו והתחיל לגלגל את זקנו. וכשהלכתי משם, שוב פקח הרבי את עיניו והקהל המשיך לעבור אצלו לברך 'לחיים'." "מספר האיש: 'בתחילה חשבתי שזה מקרה, והחלטתי לעבור עוד פעם ולומר 'לחיים' לרבי. עברתי פעם נוספת, והנה שוב עצם הרבי לפתע את עיניו והתחיל לגלגל את זקנו, עד שעברתי, ואז פקח את עיניו והחסידים המשיכו לעבור לפניו."

"סיים היהודי ואמר: 'כשראיתי זאת, עמדתי נבהל ומשתומם כשלשוני דבוקה לחכי. וחשבתי לעצמי: 'הרבי יודע מהיכן אני בא!! ברבי כזה ברצוני לתמוך'..."

(נעם שיח)

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו"

סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א, מעשה ששמע מכ"ק מרן האדמו"ר מוויזשניץ-ירושלים שליט"א.

היה יהודי עשיר אחד, מודרני, שהייתה לו שייכות לבית ויז'ניץ, והיה נותן לאביו הרבי בעל 'תורת מרדכי' ז"ע סכומים עצומים מאוד של כסף.

"פעם" - מספר הרבי - "שאלתי את העשיר הזה: מהי הסיבה שאתה נותן כל כך הרבה כסף לאבי? אמר לי האיש: 'אם אתה שואל, אז אענה לך'. וכך סיפר לי:

"לפני שנים הלכתי למקום כלשהו שאין רוח חכמים נוחה הימנו, בלשון המעטה, רח"ל. כשיצאתי משם, שמעתי שבמרחק לא רב מתקיימת חתונה בחסידות וויזשניץ, של אביך. נכנסתי פנימה והחלטתי לגשת לרבי עם כל שאר החסידים לאחל לו 'מזל

**כשהיו שואלים את רבי ראובן על אותו מעשה,
לפעמים שם עצמו כמי שאינו זוכר, ולפעמים היה
אומר בחיוך כי יתכן שהדבר אכן ארע, אולם מאז
חלפו שנים רבות והשכינה כבר ברחה ממנו...**

הילד בן השלוש שסירב לקבל תפוח מידו של ה'חזון איש'

מרן החזון איש התפעל מצדקותו של הילד. וכשחיוך נסוך על שפתיו הקדושות, ליטף את הילד ואמר על אתר: ניכר שהשכינה שורה עליו. "די שכינה רוהט אויף איהם".

מעשה זה נקשר במשפחה כעטרה לראשו של רבי ראובן במשך עשרות בשנים. אולם כששאלו את רבי ראובן בהזדמנויות שונות אודות מעשה זה, נהג בענוותנותו הרבה לבטל את הדבר באמתלאות ובתואנות שונות. פעמים השים עצמו כמי שאינו זוכר את המעשה כלל, ופעמים אמר כשבת שחוק על פניו, כי יתכן שהמעשה אכן ארע, אולם מאז חלפו שנים רבות והשכינה כבר ברחה ממנו... (מתוך ההקדמה לספר 'יחי ראובן' - שמות. המאמר המלא יתפרסם אי"ה ב'לקראת שבת')

משחר נעוריו ניכרו בהרה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מדות תרומיות ויראת שמים עזה וטהורה. הראשון שעמד על טיבו, היה מרנא החזון איש זצוק"ל, וכך היה המעשה.

בהיותו ילד צעיר כבן שלש שנים, הגיע ראובן הקטן יחד עם אביו לשמחה משפחתית בהשתתפות מרן החזון איש. באמצע השמחה הציע החזון איש 'תפוח' לראובן (ויש אומרים שנתן לו סוכריה). הילד הפעוט, הגיש את ידו כדי לקבל את התפוח, ותוך כדי כך, ברגע כמימרא, משך את ידו לאחור וסרב בנחישות לקבל את הפרי. "מדוע אינך מעונין בתפוח?!?" שאל החזון איש את הילד, שהשיב מיניה וביה: "וכי מנין לי כי התפוח מעושר?!"

**סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: "יום אחד עליתי אל
מרן הגראמ"מ שך זי"ע, והוא פנה ושאלני: 'ר'
יעקב, בשביל מה האדם חי?' שמחתי! אני אוהב
ששואלים אותי שאלות שיש לי עליהן תשובה"...**

אבל מרן חזר ושאל: 'ר' יעקב, בשביל מה האדם חי?! עשרות שנים אתה מתהלך בעולם ואינך יודע בשביל מה האדם חי?!'...

והוא הגיש לידי משלי עם ביאור הגר"א, קרא! ביקש... "החזק במוסר אל תרף נצריה כי היא חייך (משלי ד יג) מבאר אדונינו הגר"א: 'החזק במוסר' שהתחלת בו, 'אל תרף' ממנו אפילו לשעה, אלא אדרבה, 'נצריה' הוסף גדרים וסייגים שלא יבא לידי רפיון. 'כי היא חייך' כי מה שאדם חי הוא כדי לשבר מה שלא שבר עד הנה אותה המדה, על כן צריך להתחזק, ואם לא יתחזק למה לו חיים?! ומרן זצ"ל אחז בידי בהתרגשות וזעק: 'ר' יענק'ב' דער גאון שרייבט דאס' - מי הכותב זאת? "הגאון!" הגאון שלא פסק פומיה מגירסא, הגאון שהיה טובל בים התלמוד עשרים וארבע שעות ביממה בלא הפסק, הגאון שכל מה שהביאו לבכי תמרורים לפני פטירתו... שצריך להיפרד ממצוות ציצית, הגאון שלא היה לו שום קשר עם העולם החיצוני, כל כולו שקוע רק בתורה ה'... והוא הגאון אומר לנו שכל זה אם יש שבירת מדות אזי חי הוא חיי אדם, ולא, אין זה 'אדם' המקיים מצוות, חמור הוא!!!

(מתוך הספר 'להאיר' מאוצרותיו של הרה"ג רבי יחיאל צוקר שליט"א)

סיפר הגר"י גלינסקי שליט"א: א: עליתי באחד הימים אל מרן הגראמ"מ שך זי"ע פנה ושאלני: 'ר' יעקב, בשביל מה האדם חי? שמחתי ששאלני, אני אוהב ששואלים אותי שאלות שיש לי עליהם תשובה, ומיד ציטטתי את דברי הרמח"ל: "כי עיקר מציאות האדם בעולם הזה הוא רק לקים מצוות ולעבד ולעמד בנסיון" (מסילת ישרים פ"א)

ומרן זי"ע חוזר ושואל: 'ר' יעקב בשביל מה אדם חי?! הבנתי מיד שאם הרב שך שואל חובתי לענות תשובה שמהוה אצלו 'חיים' ועניתי "אין עץ חיים אלא תורה" (ברכות לב ע"ב) "מרבה תורה מרבה חיים" (אבות פ"ב ו') "וחיי בעלי החכמה בלא תלמוד כמיתת חשובים" (רמב"ם הל' רוצח פ"ז ה"א)

והוא - ר' יעקב, בשביל מה האדם חי?!?! עשרות שנים מתהלך אתה בעולם ואינך יודע בשביל מה האדם חי?! אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה...

כשמרן זצ"ל היה עובר ליד שולחן כלשהו, באם היה מונח עליו איזה ספר - לא המשיך בהליכתו אלא היה עוצר ומורה לפתחו ולקרוא ממנו לכל הפחות מספר תיבות...

הנהגותיהם של צדיקים בכבוד ספרי הקודש

מרן ראה בכך זלזול בכבוד הספר. כשמרן היה עובר ליד שולחן כלשהו, באם היה מונח עליו איזה ספר, לא המשיך בהליכתו, אלא היה עוצר ומורה לפתחו ולקרוא ממנו לכל הפחות מספר תיבות. העלמת עין או חוסר התייחסות אל ספר קדוש, נחשבה אצלו כזלזול. וכן מסופר שם שפעם אירע שראה ספרים על השולחן והורה למשמשו הרה"ח ר' יצחק לנדאו לאסוף את הספרים ולהכניסם לחדרו פנימה. ונטל לידו ספר אחר ספר, ולמד מכל אחד מהם קצת, וכל זאת כדי שלא לזלזל בכבוד הספרים, לעבור על ידם מבלי להתייחס אליהם וללמוד בהם.

כמובן, לאנשים פשוטים כמונו אין מושג בהבנת מנהגי קדושי עליון, אבל ראינו כי שני צדיקי עולם נהגו מנהג דומה: אצל רבינו הק' ה'אמרי אמת' היה נראה זאת מרוב חביבותו לתורה, שלא היה יכול לעבור על יד ספר מבלי ללמוד או לעיין בו, ואצל הרה"ק מבעלזא היה זה מרוב יראתו על כבוד הספרים

(הרה"ג רבי אברהם מרדכי יוסף מרקסון שליט"א, 'אספקלריא')

רבינו הקדוש בעל 'אמרי אמת' זצ"ל נהג, שכאשר היה עובר ורואה ספר קדוש, היה פותחו ולומד או מעיין בו. סיפר הרה"ח ר' אברהם רוזנווסר ז"ל שהיה משמש בשנותיו האחרונות: תמיד כשהרבי היה נכנס למנחה עמדו שתי שורות של בחורים ואברכים מביתו עד למקומו שעמד בתפילה. אולם כשהבריטים הטילו עוצר בירושלים, אירע שביהמ"ד היה דליל יותר, וכאשר הרבי ראה איזה ספר על השולחן בדרכו לתפילה, היה נעצר ומעיין בו, ופעמים שזה לקח הרבה זמן.

כשלמדתי בדף היומי בעירובין (צת, א') "וסתם כתבי הקדש עיוני מעיין בהו" [כאשר האדם נושא בידו ספר קדוש, בודאי יביט בו מעט, ולא ישאנו סתם]. ראיתי מקור למנהג זה של רבינו זצ"ל. מעין זה מסופר על הרה"ק מבעלזא זצ"ל (בקודש פנימה ח"א עמ' עג): במחיצת מרן זצ"ל לא היה שום ספר מונח על השולחן באפס מעש, אלא אם כן השתמשו בו בלימוד או בתפלה, שכן

זכנו לגדל

המיטות המוצעות, הפיג'מות ונעלי הבית, גורמים להם לפרץ של אנרגיה מחודשת - לישון? עכשיו? מה פתאום???

"זתשכיבנו לשלום": המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א במאמר רביעי בסדרת 'הורים מסביב לשעון'. והפעם: פרויקט ההשכבה - איך עושים את זה כמו שצריך?

להצליח בבוקר, חייבים להשקיע כבר בלילה, בעת ההשכבה! כך שהמלחמה האמתית צריכה להתחיל בהקפדה על שינה בזמן. ה'בית ישראל' מגור זצ"ל היה מפרש את הפסוק במשלי: "עצל עד מתי תשכב", שזה לא הולך על שעת הקימה, אלא להיפך, על שעת ההשכבה, והפשט הוא כך: עצל, עד מתי... אתה מסתובב ושוורף את הזמן, תשכב... לך כבר לישון.

הסיטואציה מוכרת היטב לכולנו: בבוקר הם מתקשים להיפרד מן השמיכה, ובלילה - בדיוק להיפך - מנסים בכל דרך אפשרית לדחות את רגע הכניסה למיטה. לפי עוצמת המאבק בדרישה

נתחיל בסדר היום דווקא מהלילה, ממלאכת ההשכבה, מסיבה פשוטה ומובנת: יש קשר הדוק בין שעת הקימה לשעת ההשכבה. בית שבו אין זמני שינה, אין סיכוי לשעת השכמה.

הרמ"א בהלכות הנהגת האדם בבוקר (א, א) כותב: "ובשכבו על מיטתו ידע לפני מי הוא שוכב, ומיד כשיעור משנתו, יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה". נשאלת השאלה, מה עניין שכיבה על מיטתו להלכות הנהגת האדם בבוקר? והתשובה, ענה הרה"ק ר' מאיר מפרימשלאן זיע"א, שאי אפשר לדרוש מהאדם שיתגבר כארי בבוקר, אם הוא הלך לישון כמו סוס. אם רוצים

בסל הכביסה. זהו עיוות; יש דברים שהם חלק מההתנהלות ומהחובות של הילד. מבצע אפשרי לתקופה כדי להכניס ילד קטן לנוהל, אבל כדרך חיים - הוא פסול. אם הכול יהיה בכפוף לתנאי המבצע, אז ביום שבו המבצע לא יהיה אטרקטיבי מספיק - לא יהיה בית...

שעת הנדנודים

אחרי כל ההכנות, נעבור להמשך המוכר לכולנו: הקטנים נכנסו למיטות, וכבר מתחיל תהליך של קריאות - אמא, אני צריך... אמא, שכחתי... אמא, המורה ביקשה... אמא... אמא... כאן רבים נגררים לתהליך מייגע ומעייף של השכבות חוזרות ונשנות. אני רוצה להציע נוהל שאימצה אמא חכמה. היא נוהגת בדרך יצירתית; מהרגע שבו עברו הילדים את הטעם הטוב בקריאותיהם, והאמא מרגישה שמדובר בנדנוד לשמו, היא בוחרת משפט מוכר: "שלום, הגעת לתא הקולי של אמא. אין באפשרותנו לענות כעת, אנא, דברו אתי מחר בבוקר..." ועוד מבית היוצר שלה: "שלום, הגעתם לתא הקולי של אמא, השעה מאוחרת, ועליכם לישון..."

אם מדובר אכן בבקשות של מה בכך, הילד מבין מתוך הטון הענייני והנחרץ ש-עליו לישון. בדרך זו אין מאבקים, האמא והילד נותרים מחייכים, והגבולות נשמרים. וזו רק דוגמה. ניתן לפתח דרכים נוספות יצירתיות ושמחות.

זמן ההשכבה יכול להפוך בקלות לשעת חינוך. ידוע הסיפור המפורסם של הרב מפוניבז' זצ"ל, שהצליח לזהות בכמה דקות במנזר נוצרי מי הם הילדים היהודיים, על ידי שחזר על נוסח קריאת שמע שעל המיטה שהיו קוראים עם אמותיהם הי"ד. ילדים אלו לא זכרו מי הם, לא ידעו איך קוראים להם, אבל קריאת שמע שעל המיטה נחקה במוחם.

כשמבינים עד כמה הקליטה בשעות הדמדומים חזקה (מחקרים רבים מוכיחים זאת, שכן גלי בטא פעילים בזמן זה, ומסרים שהועברו לפני ההירדמות חדרו עמוק לתת המודע), מנצלים זאת להחדרת ערכים.

אין כמו קריאת שמע עם אמא (כשזה נעשה ברוע), בתוספת תפילה אישית בשפה מוכרת, שבה הילד מבקש על הבית, על עתידו הרוחני, על כלל ישראל. אמא חכמה תבקש מהילד לספר על החוויות שהיו לו היום, תוך שימת דגש על דברים חיוביים. כשהולכים לישון במחשבות חיוביות, השינה איכותית וטובה.

מילות חום ואהבה מוסיפות לאווירה המיוחדת, ואם נקפיד על כך, נראה שכשהילד קיבל מנה אישית של יחס, חום ואהבה, הוא רגוע ומסופק, ואינו מחפש סיבות לצאת מהמיטה ולדרוש תשומת לב.

גם בוגרים זקוקים למנוחה

אצל בני הנעורים, ההשכבה הטכנית אינה עלינו, אבל האתגר לראות את הנער במיטה מורכב יותר. במשפט אחד, חשוב להבהיר: גם גדולים חייבים לישון בזמן (שלחם). בכל זאת, עלינו

המינימלית הזו של כניסה למיטה, נראה כאילו רוצים להכניס אותם לגיהנום... בו בזמן שבבוקר, כשאנחנו מנסים לנתק אותם מהמיטה, נראה כאילו מנתקים אותם מגן העדן... כנראה משהו עובר מהפך שם, באמצע הלילה.

השכבה בגוון רגוע

יש תפיסה מוטעית, כאילו שעת ההשכבה חייבת להיות שעת לחץ, שעה של התפרצויות ועצבים. אין לזה שום מקור בתנ"ך; להיפך, במעט תכנון השעה הופכת להיות שעת איכות, שעה של ביחד, שעה עם אמא.

סוד העניין הוא בחלוקה ותכנון נכון של הזמן, דהיינו, חלוקה ברורה של זמני השינה לפי הגילאים, וסדר ברור בתהליך ההתארגנות: הפיג'מות, סידור הבגדים, הכנת ספל המים ליד המיטה והבגדים למחר, קריאת שמע שעל המיטה - כל בית והרגליו.

ככל שהדברים יהיו ברורים ומוגדרים יותר, כך יהיו פחות ויכוחים. ילד שיש באפשרותו לערער על סדר הדברים, יתקשה לבצע במקרים שלא נותר לו. לעומתו, ילד היודע שכך הוא סדר היום, ללא שום אפשרות להתחמקות, יבצע ביתר קלות.

שמעתי פעם המחשה מדהימה לתופעה זו מיהודי חכם: לכל יהודי יש סבלנות לאמירת פסוקי דזמרה מדי יום ביומו, על אף שאמירתם נמשכת בין עשר דקות לרבע שעה. אבל בנוגע לתפילת תחנון שנמשכת דקות ספורות בלבד - יש כאלו שתמיד יבדקו, אולי יופיע פתאום חתן או מוהל, ואז אין אומרים תחנון... מדוע? כי כשאנו מחויבים, יש לנו חשק וסבלנות, אך ברגע שבו אנו יודעים שיייתכן כי נהיה פטורים מחובתנו, מקבל העניין ממד של קושי בעינינו.

כשמחנכים לסדר קבוע, חשוב לפרט בדיוק מה הדרישות. לפעמים אנו סומכים על התבונה שבילד, ובסוף מתאכזבים. ילד אינו מבין בעצמו, הוא חייב לדעת בדיוק מה הכוונה. כל פרט מהדברים צריך להיות ברור ומוגדר: מתי מסתיימת ארוחת הערב, כשילד שמאחר יאכל ארוחה בסיסית; מה עושים מיד אחר כך, ומתי חייבים להיות כבר במיטות, כשילד יודע, שאם הוא מעוניין בזמן איכות עם אמא - הכולל סיפור, קריאת שמע וכו', זה דווקא אם הוא יהיה מוכן בזמן, ואם הוא יפספס, יוקדש הזמן לגדולים יותר.

ככל שהדברים ברורים יותר, ללא פשרות, העניינים נכנסים יותר לתלם. ברור שתמיד קיימים יוצא מהכלל, ולא הולכים לבית דין על חריגה חד פעמית, אבל באופן כללי, הדברים צריכים להיות ברורים.

כהערת אגב אציין, כי לא כדאי להרגיל את הילדים, שעל כל פעולה - יש מבצע: מבצע למי שנכנס למקלחת, מבצע נוסף ללבישת פיג'מות, מבצע שלישי לסידור הבגדים ורביעי לצחצוח השיניים. מרוב כפל המבצעים, הילד מרגיש שהוא עושה טובה לאנושות בכך שהוא מקפיד על היגיינה אישית ועל הנחת בגדיו

פרטי של ההורים, ועל הילדים לחפש לעצמם תעסוקה, אם הם מתעקשים להישאר ערים.
הורים המסוגלים לעמוד בהחלטה זו, יראו לאט לאט תוצאות, ללא מריבות ועוגמת נפש. בהצלחה.

לקבלת גישה לתכני חינוך שידורים חיים והרצאות של הרב פנחס ברייער הי"ו ניתן [ללחוץ כאן](#)

ללמוד להסיר מאתנו את האחריות, ופשוט להעביר אותה אליהם. מתבגר או מתבגרת שילכו לישון בשעה מאוחרת, יישאו בתוצאות באופן בלעדי. כל איחור או חיסור לא יגובה על ידנו.
אנחנו לא מעירים להם על השעה המאוחרת, אבל אנחנו גם לא דואגים להעיר אותם. הם ורק הם יישאו בתוצאות. ברור, שבמקביל, נדרוש לעצמנו פרטיות. אם הוא או היא ערים, וגם ההורים ערים, זה לא אומר שאנחנו לשירותם. לא! זה זמן איכות

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

המשכיר ביקש שלא אספר כמה דמי שכירות אני משלם לו. האם אני מחויב להיענות לו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ב) שוכר שהמשכיר שלו מקפיד שלא יגלה לאחרים את גובה דמי השכירות שהוא גובה ממנו, דעת הגר"ח קניבסקי (שאלת רב עמ' מד) שאף שלא התנה עמו מתחילה שלא יגלה זאת לאחרים, אסור לשוכר לגלות זאת, משום 'מאי דסני עלך לחברך לא תעביד' [ולפעמים יש בזה גם נזק של ממש, וכגון שמשכיר לאחרים בסכום גבוה יותר, וכשישמעו שדמי השכירות אצל שוכר זה נמוכים יותר, ידרשו שגם להם יפחית את דמי השכירות].
ג) לגלות סוד של אדם לאחר פטירתו, דעת הגר"ח קניבסקי (דרך שיחה עמ' תכט) שאסור לגלות [ויש שכתבו (הגרא"צ הכהן שם), שאם אין בסוד חשש בזיון וגנות לנפטר או נזק ובושה לקרובי משפחתו, מותר לו לספרו לאחרים, אף אם הנפטר הקפיד שלא יגלה את סודו, כי לאחר מיתה אינו חייב למלא את רצונו, וגם אין אז ענין של 'ואהבת לרעך כמוך'].

הסעיף האחרון של כלל ב' מהלכות לשון הרע, עוסק באדם שגילה לחברו סוד באפי תלתא, האם מותר לחברו לספר זאת הלאה. אגב כך מביאים בביאורים ומוספים פרטים שונים לגבי האיסור לגלות סוד רגיל, שלא נאמר באפי תלתא, ונביא בזאת חלק מהדברים:
א) אם נודע לו סודו של חברו לא מבעל הסוד אלא ממקור אחר, והוא דבר שמן הסתם חברו אינו רוצה שידעו זאת, יש שכתבו (הגרא"צ הכהן בקש שלום בחקר הלשון עמ' צט) שאף אם אין חשש שחברו ינזק אם יגלה את סודו, מכל מקום אסור לגלותו לאחרים, כי אף שאין בזה משום לשון הרע או משום 'בל יאמר', יש כאן משום 'ואהבת לרעך כמוך' שכל מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך, וגם המספר לא היה רוצה שיתגלו סודותיו לאחרים.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מהו החידוש שאמר מהר"א מבעלזא להגאון רבי אלהנן וסרמן בעיירת הנופש?

פסחים דף פח

לא כאברהם שכתוב בו הר וכו' ולא כיצחק שכתוב בו שדה וכו' אלא כיעקב שקראו בית

'ויקרא את שם המקום ההוא בית אל' (שם כח יט). ודבריהם צריכים ביאור, מפני מה ראו אבותינו לקרוא כל אחד בשמו, ומדוע שינו כל אחד מזולתו?

ולדברי המהרי"ד הנ"ל יש להוסיף רמז עמוק בדברי גמרא אלו: אברהם אבינו, כדי לבנות כותל לבית המקדש היה צריך להוסיף עוד מנין 'מחנה', וכשם שהקב"ה בנה במנין 'מחנה' - 103 - כותל אחד, וב' פעמים 'מחנה', 206, יעלו למנין 'הר' עם הכולל, משום כך אצל אברהם כתוב בו הר. כמו"כ יצחק כשרצה להוסיף נדבך לבנין הבית, היה עליו להוסיף פעמיים מנין 'מחנה' ויעלו שלשתם למנין שדה, 309, ובכך הוסיף את הכותל השלישי. וכדי לבנות את הקיר הרביעי היה על יעקב לצרף עוד שלש פעמים מנין 'מחנה', ויחד יגיעו למספר בית, 412, ולכן קראו יעקב בית. וכדי לסיים את הבנין בתקרת גג, הוסיף משה רבינו עוד ארבע פעמים מספר 'מחנה', הלא הם תקט"ו תפילות האמורים במדרש ובכך נשלם הבית.

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע נפגש עם הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד בעיירת נופש שהיו נוסעים אליה גדולי ישראל. המהר"א שח לר' אלחנן חידוש של אביו הרה"ק רבי ישכר דוב זי"ע והוסיף עליו עוד מדיליה:

מובא בחז"ל שבית המקדש של מעלה מי בנאו, הקב"ה ומחנה דיליה בנו כותל ראשון, אברהם בנה כותל שני, יצחק כותל שלישי, ויעקב בנה כותל רביעי. ותימה, מדוע הוצרך הקב"ה סיוע לבנות כותל ראשון עם מחנה דיליה? וביאר המהרי"ד שבודאי אין כוונת חז"ל כפשוטם, אלא לרמז שהבנין נבנה בשם קדוש הקרוי 'מחנה', וזו הכוונה שהקדוש ברוך הוא ומחנה דיליה בנו הכותל הראשון.

ועל פי דברים אלו ביאר מהר"א מבעלזא זי"ע את דברי הגמרא פסחים (פח.). "לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר 'בהר ה' יראה' (בראשית כב י), ולא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר 'ויצא יצחק לשוח בשדה' (שם כד סג), אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר

(מפי ספרים וסופרים עמ' שסו)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מותר לסדר את הבית בתשעה באב?

ומנהג בני אשכנז להקל בעשיית כל מלאכה לאחר חצות; ויש שכתבו שראוי להחמיר, אך לדעת המשנה ברורה אין צורך להחמיר, אלא אם כן המלאכה גורמת להסחת הדעת מהאבילות. ואף למנהג בני אשכנז - יש שכתבו שאסור לעסוק בנקיון הבית, אף לאחר חצות, ואף כשתשעה באב חל ביום חמישי אין לנקות את הבית לכבוד שבת.

[שו"ע תקנ"ד, כב, משנ"ב מג רמט, שעה"צ נג, וביה"ל ד"ה במקום; ביאורים ומוספים דרשו, 66 ור"ז]

בעבר היו מקומות שנהגו להימנע מעשיית מלאכה בתשעה באב, והיו מקומות שנהגו לעשות מלאכה. אולם, כבר דורות רבים שמנהג כל ישראל שלא לעשות בתשעה באב כל מלאכה הדורשת עיסוק ממושך, בין בלילה ובין ביום; וכן שלא לעסוק במסחר. ואף סידור הבית ונקיונו, והצעת מיטות, וכדומה - אסורים. ויש מבני ספרד שנהגו להקל לנשים לעסוק בסידור הבית לאחר חצות היום, כאות של נחמה, לחזק את לבן בציפייתן לגאולה.

האם מותר לכתוב חידושי תורה בתשעה באב?

וכתיבה - יש אומרים שהיא אסורה בתשעה באב כמו בחול המועד, ויש מתירים. ולדעת האוסרים, הגם שבחול המועד מותר בתנאים מסוימים, לכתוב חידושי תורה, בתשעה באב, אסור לכתוב חידושי תורה (בדברים שמותר ללמוד בתשעה באב) - מאחר וכתיבתם גורמת לשמחה, וכן החשש לשכחתם בתוך יום אחד אינו גדול, אסור לכותבם.

[שו"ע תקנ"ד, כב-כג, משנ"ב מו רמח, וביה"ל ד"ה על; ביאורים ומוספים דרשו, 67-68, וראה שם, 69]

בהמשך לאמור: מותר לעשות כל מלאכה בתשעה באב באמצעות שליח גוי, למעט מלאכה הנעשית בפרסום רב, כגון בניית בית. ומלאכת 'דבר האבד', דהיינו מלאכה שההימנעות ממנה גורמת להפסד כספי - מותר לישראל לעשותה בעצמו, אף לפני חצות היום; אך אם העיסוק בה גורם להסחת הדעת מהאבילות, יש לעשותה באמצעות גוי. וכמו כן, מכירת מוצרי מזון, כגון לחם וחלב, מותרת על ידי ישראל עצמו, אף לפני חצות.

האם מותר לגבות תשלום על קייטנה הנערכת בתשעה באב?

מפוסקי זמננו שהורה שלא תגבה את התשלום מההורים בתור שכר, אלא בתור מתנה.

ועוד אמרו חכמים: "כל האוכל ושותה בתשעה באב, אינו רואה בשמחת ירושלים; וכל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה". וכמובן, חולה וכיוצא בו, שמותר להם מן הדין לאכול בתשעה באב, אינם נענשים על כך חלילה.

[שו"ע תקנ"ד, כד-כה, ומשנ"ב מט-נ; ביאורים ומוספים דרשו, 72]

חכמינו ז"ל אמרו, כי העושה מלאכה או מסחר בתשעה באב, ואף לאחר חצות היום, אם הדבר מסיח את דעתו מהאבילות - לא יראה ברכה במעשיו, דהיינו, שלא ירוויח מאומה במלאכתו ובמסחרו, ואף אם בפועל ירוויח מעיסקה מסוימת שעשה בתשעה באב, ייגרם לו הפסד בעיסקה אחרת כנגד רווח זה; ויש מפרשים, שאף ייגרם לו הפסד בגין עיסקה זו.

ונערה העורכת קייטנה בתשעה באב, כמצוי בארץ ישראל - יש

* 'שאלת שלום' אסורה בתשעה באב, והנתקל באדם שאינו יודע הלכה זו ובכרו לשלום, מותר להשיבו בשפה רפה ובכבוד ראש; ולכתחילה, עדיף לומר לו שבתשעה באב אסור לברך לשלום.
* מותר לאחל 'מזל טוב' בתשעה באב, ואף בלחיצת יד, אך יש שכתב שאין לאחל איחול זה לפני חצות היום. ויש שכתב, שלמרות שהדבר מותר, עדיף לדחותו ליום אחר.
* כאשר תשעה באב חל בשבת, מותר לאכול ללא הגבלה, ואסור להראות סימני אבילות בפרהסיא. ואבילות ב'דברים שבצינעה' - לדעת השולחן ערוך אינה חובה, ולדעת הרמ"א היא חובה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי שכל צורכי השבת מוכנים בביתו - האם חייב לעשות עירוב תבשילין?

ויכול אדם לעשות עירוב תבשילין עבור חבירו, אך מכיון שעיקרה של התקנה הוא לתזכורת, מצוה על כל אדם לעשות עירוב תבשילין בעצמו, ובלאו הכי ראוי לכל אדם להיות זריז במצוות ולקיימן בעצמו. ועם זאת, מצוה על הגדול שבעיר לעשות עירוב תבשילין עבור כל בני עירו, כדי שיועיל עירוב זה למי שלא עירב.

[שו"ע תקנז, ז, משנ"ב כה, ושעה"צ לה רמ; ביאורים ומוספים דרשו, 35]

כפי שלמדנו, חכמינו ז"ל תיקנו לעשות 'עירוב תבשילין' בערב יום טוב שחל בערב שבת. ועיקר ענינה של התקנה הוא, לשמש כתזכורת - שגם לצורך שבת אסור לבשל ביום טוב, לולי העירוב, וכל שכן לצורך ימות החול. ויש שכתבו, שאם כל צורכי השבת מוכנים בביתו כבר בערב יום טוב, אינו צריך לעשות עירוב תבשילין.

הלוח היומי

ה' באדר | רבי מרדכי שלמה ב"ר יצחק פרידמן זצ"ל, אדמו"ר מבאיאן

יארצייט:

- תצ"ב: רבי ישעי' ב"ר יצחק אזולאי זצ"ל, סב החיד"א.
- תקפ"ג: רבי זאב וולף ב"ר נפתלי צבי זצ"ל, מטשארני-אוסטראה תלמיד הבעש"ט.
- תר"א: רבי אברהם ב"ר אנוש הלוי בינג זצ"ל, אב"ד וירצבורג.
- תרכ"ד: רבי שמואל אברהם אבא ב"ר משה שפירא זצ"ל, מסלאוויטא.
- תרכ"ח: רבי ישעיהו ב"ר יעקב משה מושקט זצ"ל, אב"ד פראגא ובעל הרי בשמים, עצי בשמים, ראשי בשמים.
- תרל"ה: רבי אברהם ב"ר רפאל לנדא זצ"ל, אדמו"ר מטשכנוב, בעל צדקת אברהם וזכותא דאברהם.
- תשל"א: רבי מרדכי שלמה ב"ר יצחק פרידמן זצ"ל, אדמו"ר מבאיאן.
- תשל"ו: רבי שושן ב"ר כלפון משה הכהן זצ"ל, בעל גאולי כהונה.
- תש"ם: רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, מגדולי תלמידי החזו"א, בעל ישועות משה.

סגולה לפרנסה

האדמו"ר הזקן רבי יחיאל מאלכסנדר אמר: "על ידי שמחה יכולים לזכות לפרנסה" פעם מישהו שאל את האדמו"ר בעל ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר: "כיצד יכול אדם שאין לו פרנסה להיות בשמחה?"
ענה רבינו: "מה לא עושים עבור פרנסה..."
(תולדות הישמח ישראל ח"ב עמ' תפ)

נשתדל להתחזק להיות בשמחה ובכך נזכה לשפע של ברכה ופרנסה טובה.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il